

Дмитренко Е. С.,

докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри публічного та міжнародного права
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана
ORCID: 0000-0002-1469-052X

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ

Анотація. У статті проаналізовано проблеми гармонізації фінансового законодавства зі стандартами права Європейського Союзу. Наголошено, що з усіх складових фінансового асquis ЄС Україною наразі у найбільшій мірі імплементовано загальні засади правового регулювання ринку фінансових послуг.

У результаті аналізу визначено характерну ознаку фінансового законодавства у період правового режиму воєнного стану – регулювання особливого порядку функціонування фінансової системи України за таких умов, оперативність, спрощення бюджетних і податкових процедур, посилення контролю за використанням публічних фінансів.

Визначено деякі недосконалі норми бюджетного та податкового законодавства, зокрема щодо застосування фінансової відповідальності. Виокремлено з-поміж інших й такі проблеми: дублювання контрольних повноважень Рахункової палати, Державної аудиторської служби України та Національного агентства з питань запобігання корупції; недосконалі норми про механізми обміну фінансовою інформацією, адміністрування податків, фінансового контролю та нагляду, фінансового моніторингу. Запропоновано шляхи удосконалення, які враховують європейські стандарти у цих сферах.

Звернено увагу на потребу перегляду й удосконалення понятійно-категоріального апарату – оновлення усталених фінансово-правових категорій і понять та визначення тих, які нещодавно увійшли до наукового обігу. Зазначено необхідність розроблення проєкту та прийняття закону «Про публічні фінанси, що засвідчить приведення фінансового законодавства України і практики його застосування у відповідність до європейських стандартів.

Зроблено висновок про перспективи гармонізації фінансового законодавства України з європейським правом в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови, які потребують подальшого опрацювання.

Ключові слова: *європейські стандарти, публічні фінанси, фінансове право, понятійно-категоріальний апарат, удосконалення фінансового законодавства, публічний фінансовий контроль, фінансова відповідальність.*

Dmytrenko E. S. Problems of improving the financial legislation of Ukraine in the conditions of European integration challenges

Abstract. The article analyzes the problems of harmonizing financial legislation with the standards of European Union law. It is emphasized that of all the components of the EU financial acquis, Ukraine has currently implemented the general principles of legal regulation of the financial services market to the greatest extent.

As a result of the analysis, a characteristic feature of financial legislation during the period of the legal regime of martial law was identified – regulation of the special procedure for the functioning of the financial system of Ukraine under such conditions, efficiency, simplification of budget and tax procedures, and strengthening control over the use of public finances.

Some imperfect norms of budget and tax legislation have been identified, in particular regarding the application of financial responsibility. Among others, the following problems are highlighted: duplication of control powers of the Accounting Chamber, the State Audit Service of Ukraine and the National Agency for the Prevention of Corruption; imperfect regulations on mechanisms for the exchange of financial information, tax

administration, financial control and supervision, and financial monitoring. Ways of improvement are proposed that take into account European standards in these areas.

Attention is drawn to the need to revise and improve the conceptual and categorical apparatus – updating established financial and legal categories and concepts and defining those that have recently entered scientific circulation. The need to develop a draft and adopt a law «On Public Finances», which will certify the alignment of Ukraine's financial legislation and the practice of its application with European standards, was noted.

A conclusion is made about the prospects for harmonizing the financial legislation of Ukraine with European law in the conditions of martial law and post-war reconstruction, which require further development.

Key words: *European standards, public finance, financial law, conceptual and categorical apparatus, improvement of financial legislation, public financial control, financial responsibility.*

Постановка проблеми. Питання оновлення змісту основних фінансово-правових інститутів і фінансового законодавства набувають особливої актуальності та важливості в умовах сьогодення. Це насамперед обумовлено підписанням у 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1] (далі – Угода). У цьому документі (зокрема у Додатку XVII) було визначено низку пріоритетних завдань щодо удосконалення правового регулювання сфери публічних фінансів на основі європейських стандартів з метою забезпечення її відповідності таким основоположним принципам права країн Європейського Союзу (далі – ЄС), як підзвітність, прозорість, економність, ефективність, результативність [1, статті 346-347].

У зв'язку із набуттям Україною у 2022 р. статусу кандидата на членство у ЄС було прийнято низку законодавчих актів та значно оновлено понятійно-категоріальний апарат в аналізованій сфері і таким чином адаптовано фінансове законодавство України до європейських стандартів. Разом із тим аналіз положень фінансового законодавства свідчить про те, що окремі з них не в повній мірі відповідають загальноєвропейським нормам і практикам, а тому потребують удосконалення з метою наближення до них. Оскільки ці та інші питання недостатньо висвітлені у науковій літературі, то їх розгляд є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оновлення фінансового законодавства з урахуванням європейських стандартів були предметом небагатьох наукових досліджень. Бондаренко І. висвітлила деякі проблеми гармонізації фінансового законодавства [3]. Гаврилюк Р., Кичинська А., Пацурківський П. розглянули особливості імплементації Україною фінансового *acquis* ЄС

[3; 4]. Чистоклетов Л. приділив увагу окремим аспектам гармонізації українського фінансового законодавства з європейськими стандартами в умовах війни та післявоєнної відбудови [5]. Однак недостатня розробленість цієї проблематики з урахуванням сучасних викликів, її актуальність зумовлюють потребу у проведенні подальших досліджень даної теми.

Метою статті є аналіз проблем удосконалення фінансового законодавства та визначення окремих шляхів їх вирішення з урахуванням європейських стандартів.

Виклад основного матеріалу. Для України у сучасних реаліях відстоювання свободи та незалежності і протистояння збройній агресії РФ пріоритетним напрямом державної політики було і залишається набуття повноправного членства в ЄС. У зв'язку із цим перед Україною постало багато нових завдань для виконання положень Угоди щодо імплементації у національне законодавство *acquis* ЄС [6]. Україні на виконання вимог Угоди та з метою впровадження реформ, спрямованих на набуття членства в ЄС, необхідно провести системні реформи у фінансовій системі та удосконалити правове регулювання фінансових відносин.

Варто зазначити, що останнім часом з метою подальшого наближення національного фінансового законодавства до законодавства ЄС було внесено зміни до Законів України «Про Національний банк України» та «Про банки і банківську діяльність», а також прийнято низку законодавчих актів (йдеться, зокрема, про Закони України «Про валюту та валютні операції», «Про платіжні послуги», «Про фінансові послуги та фінансові компанії», в які також згодом вносили зміни з тією ж метою. Взагалі, як слушно зауважили Гаврилюк Р., Пацурківський П., з усіх складових

фінансового *acquis* ЄС Україною наразі у найбільшій мірі імplementовано загальні засади правового регулювання ринку фінансових послуг, а також *acquis* ЄС у сфері банківських послуг [3, с. 107].

Характерною ознакою фінансового законодавства у період правового режиму воєнного стану є регулювання особливого порядку функціонування її фінансової системи за таких умов та забезпечення її стабільності. Із цією метою законодавцем було внесено зміни до Бюджетного кодексу України (далі – БК України), Податкового кодексу України (далі – ПК України), іншого законодавства та передбачено спрощення процедур фінансування оборонних потреб, оподаткування та подання звітності під час дії воєнного стану. Законодавством про публічний фінансовий контроль передбачено особливий механізм аудиту оборонних замовлень та прозорості витрат бюджетних коштів. Порядок функціонування банківської системи визначено в ухвалених Радою Національного банку України «Основних засадах грошово-кредитної політики на період воєнного стану». Взагалі, у результаті аналізу фінансового законодавства можна виокремити такі його особливості у цей період: оперативність, спрощення бюджетних і податкових процедур, посилення контролю за використанням публічних фінансів, особливо у сфері оборони та гуманітарної допомоги.

Незважаючи на воєнний стан, Україна продовжує виконувати вимоги Угоди та здійснювати реформи для набуття членства в ЄС. Так з метою реформування митної й податкової політики та адміністрування у 2022 р. було прийнято Закон України «Про митний тариф України», а у 2023 р. – схвалено Національну стратегію доходів до 2030 року. Реформи, викладені в Національній стратегії доходів, враховують процес зближення України з ЄС на рівні законодавства [7, п. 4]. А на її виконання задля відповідності податкового законодавства положенням Директив Ради 2003/96/ЄС від 18.07.2024 р. № 3878 та 2011/64/ЄС від 21.06.2011 р., у 2024 р. було його оновлено. Приміром, прийнято такі Закони України, як «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо імplementації положень актів

права Європейського Союзу щодо акцизного податку» від 18.07.2024 р. № 3878 та «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо перегляду ставок акцизного податку на тютюнові вироби від 04.12.2024 р. № 4115.

Тому ще раз варто підкреслити важливість зазначених кроків для гармонізації фінансового законодавства України з європейськими стандартами. Це, в свою чергу (відповідно до Звітів про виконання Угоди Асоціацію з ЄС) сприяє виконанню зобов'язань за Угодою і наближає Україну до інтеграції в єдиний європейський економічний простір [8].

Не можу обійти увагою й такі, визначені в Угоді, важливі складові сфери публічних фінансів, як обмін фінансовою інформацією, механізм фінансового контролю (нагляду) та фінансового моніторингу, запобігання ухиленню від сплати податків, застосування заходів впливу за порушення фінансового законодавства [1, статті 350-351], що потребують оновлення. Задля удосконалення їх фінансово-правового регулювання було упродовж 2024-2026 рр. внесено суттєві зміни (окрім зазначених вище законів) також до БК України, ПК України, Митного кодексу України, Законів України «Про Рахункову палату», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», «Про відкритість використання публічних коштів», «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та до іншого фінансового законодавства. Аналіз їх змісту про те, що на сьогодні в Україні відповідно до положень Угоди його оновлено у напрямку удосконалення механізмів обміну фінансовою інформацією, адміністрування податків з метою його спрощення і запобігання ухиленню від їх сплати, фінансового контролю (нагляду), фінансового моніторингу, застосування заходів впливу за порушення фінансового законодавства.

Підтвердженням зазначеного вище слугує прийняття Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та деяких інших законодавчих актів України» від 30.10.2024 р. № 4042-ІХ, що відповідає європейським практикам функціону-

вання такого органу в державах-членах ЄС. Відповідно до цього Закону Рахункова палата здійснює заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) також щодо: використання коштів державного бюджету, наданих місцевим бюджетам та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування; надання кредитів з державного бюджету та повернення таких коштів до державного бюджету; операцій щодо державних внутрішніх та зовнішніх запозичень, державних гарантій, обслуговування і погашення державного та гарантованого державою боргу; використання коштів, отриманих до державного та (або) місцевих бюджетів від іноземних держав, ЄС, іноземних фінансових установ, міжнародних організацій, донорських установ у вигляді кредитів (позик), грантів, допомоги; здійснення публічних закупівель; виконання державних цільових програм, інвестиційних проектів, державного замовлення, надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок коштів державного бюджету; законного та цільового використання коштів, виділених з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій та інші [9, пункт 6, Прикінцеві положення].

Разом з тим зазначені та інші повноваження Рахункової палати певним чином дублюються із контрольними функціями Державної аудиторської служби України [10, статті 8,10], а щодо контролю за законним та цільовим використанням коштів, виділених з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій, – із повноваженнями Національного агентства з питань запобігання корупції [11, стаття 11]. Таке дублювання не відповідає вимогам права ЄС щодо ефективного використання публічних коштів на діяльність органів з публічними повноваженнями. Тому з метою уникнення цього та відповідності загальноєвропейським нормам і стандартам доцільно у законодавстві доцільно розмежувати повноваження зазначених органів.

Окрім того, за слушною думкою Чистоклетова Л., подальше удосконалення фінансового законодавства в умовах воєнного стану обумовлене викликами, пов'язаними з час-

тими випадками його порушеннями. А тому державна фінансова система має не лише забезпечувати контроль за надходженнями і витратами коштів, але й вчасно виявляти та нейтралізувати загрози, що виникають через незаконні дії у фінансовій сфері., ...що стає ключовим елементом у забезпеченні фінансової стабільності та національної безпеки [5, с. 218]. Саме через це та через існування низки проблем потребують оновлення насамперед норми БК України та ПК України. Так, проведений детальний аналіз норм БК України та наукових джерел [2, с. 5]. засвідчив, що окремі його положення (незважаючи на чисельні зміни та доповнення) потребують удосконалення. Наприклад, у зв'язку із внесенням у 2019 р. змін до статті 19 БК України щодо нової стадії бюджетного процесу – складання й розгляд Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету) і прийняття рішення щодо них – в інших статтях ці зміни не було враховано (наприклад у статтях 1, 2 та 116 БК України). Щодо статті 116 БК України, то пропоную у ній доповнити перелік порушень бюджетного законодавства такими: порушення порядку складання Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету); порушення порядку розгляду Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету); порушення порядку прийняття рішення щодо Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету). Зазначена стаття також не містить переліку суб'єктів порушень бюджетного законодавства та їх складів [12, стаття 116], що інколи унеможливує притягнення винних до фінансової відповідальності. А тому доцільно у статті 116 БК України чітко визначити перелік суб'єктів та склад порушень бюджетного законодавства, що відповідатиме європейським практикам та вимогам права ЄС.

Щодо удосконалення норм ПК України, то оновлення потребують ті з них, що визначають механізм адміністрування податків в цілому та окремо – місцевих податків. Причому, для коректного нарахування і сплати податку на майно необхідно передбачити у відповідному законодавстві України норму про обов'язкову належну реєстрацію всіх об'єктів такого податку у реєстрах прав власності і відповідальність за її відсутність.

Варто зазначити, що останнім часом все частіше піднімається питання наділення органів місцевого самоврядування статусом контролюючих органів з виконанням функцій контролю, притаманних податковим органам. Із цього приводу було прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі» від 12.12.2025 р. № 1748, якою передбачено можливу передачу окремих повноважень і функцій з адміністрування місцевих податків і зборів місцевим громадам за рішенням відповідної ради громади [13]. В цілому підтримуючи процес реформування місцевого самоврядування, в тому числі й щодо повноважень у сфері оподаткування, що відповідає Європейській хартії місцевого самоврядування, європейським стандартам і рекомендаціям Ради Європи та ЄС, хочу зауважити, що, на мій погляд, в умовах правового режиму воєнного стану, недостатніх фінансових ресурсів, кадрів, належного технічного забезпечення такі зміни є передчасними, адже не всі місцеві громади є готовими реалізувати ці контрольні повноваження (а деякі з них може виконувати лише Державна податкова служба України). Зазначені повноваження необхідно впроваджувати поступово, при цьому бажано уникнути їх можливого дублювання з контрольними функціями Державної податкової служби України.

Не є досконалыми і норми ПК України, які визначають механізм фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства [14, глави 11,12]. Це обумовлено існуванням такої проблеми, як подвійна фінансова відповідальність, – притягнення до фінансової відповідальності із застосуванням двох санкцій (штрафу та пені) за одне й те саме податкове правопорушення. Зазначене суперечить фундаментальному для правової системи ЄС принципу «non bis in idem» та вимогам правової визначеності.

Іншою проблемою є наявність у фінансовому законодавстві чисельних відсильних норм до інших законів та підзаконних актів без детального визначення меж та критеріїв

такого регулювання (наприклад, у статті 12 ПК України, статті 2 БК України та інших). І навпаки – має місце дублювання норм інших законів без достатнього обґрунтування, які часто залишаються формальними й неефективними. Зазначене через нечіткий юридичний зміст створює ризик правових колізій і неоднозначної правозастосовної практики. Ці та інші проблеми потребують вирішення з огляду на адаптацію національного законодавства до європейських стандартів для набуття Україною членства у ЄС [15, с. 140]. А тому під час внесення змін до БК України, ПК України, іншого фінансового законодавства важливо зменшити у ньому дублювання норм інших законів, використання відсильних та необґрунтованих норм, що засвідчить приведення його у відповідність до стандартів ЄС та сприятиме ефективному правозастосуванню.

Особливої уваги заслуговують питання фінансового моніторингу, адже у межах руху до ЄС Україна має запроваджувати правила та стандарти прозорих фінансових операцій, забезпечувати моніторинг транзакцій для виявлення підозрілих операцій. Саме в цьому напрямку має здійснюватися удосконалення діяльності платіжних систем в Україні, контролю у цій сфері з метою забезпечення відповідності законодавства України актам права ЄС та критеріям Європейської платіжної ради. Для повноцінної фінансової інтеграції з ЄС Україна має приєднатися до Єдиної зони безготівкових платежів у євро (SEPA), що дозволить швидко й просто здійснювати перекази у євро та сприятиме підвищенню довіри з боку європейських фінансових інституцій.

Реалізуючи важливе завдання – приведення системи фінансового моніторингу у відповідність до європейських вимог, зокрема, варто удосконалити окремі положення Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Так, доцільно передбачити норми про створення е-кабінету для суб'єктів первинного фінансового моніторингу. Це необхідно для забезпечення обміну інформа-

цією між ними і Державною службою фінансового моніторингу та контролю останньою фінансових операцій для запобігання відмиванню коштів і фінансуванню тероризму.

Практика свідчить, що під час подання звітності з фінансового моніторингу окремими суб'єктами первинного фінансового моніторингу (суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та (або) азартні ігри, суб'єкти аудиторської діяльності, бухгалтери, адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально, нотаріуси, постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів тощо) проблемними питаннями з-поміж інших є підрахунок (облік) клієнтів та операцій, визначення ступеню ризику клієнта тощо. Саме тому потребує детального врегулювання у аналізованому Законі процес подання звітності з фінансового моніторингу цими та іншими суб'єктами первинного фінансового моніторингу, додавши до нього окремий розділ «Особливості подання звітності з фінансового моніторингу».

Окремо зупинюся на потребі перегляду та удосконалення понятійно-категоріального апарату, що є надзвичайно складним і водночас важливим завданням для вітчизняної науки фінансового права. Мною ці питання неодноразово піднімалися у публікаціях, зокрема у статті «Понятійно-категоріальний апарат фінансового права: проблеми визначення» (2015 р.) було акцентовано увагу на потребі удосконалити зміст уже усталених фінансово-правових категорій і понять та визначити ті з них, які нещодавно увійшли до наукового обігу [16, с. 19]. Однак і на сьогодні це завдання не втратило своєї актуальності, а навпаки (з огляду на євроінтеграційні прагнення України) є нагальним, як і потреба розроблення та прийняття законодавчого акту з цього питання, наприклад закону «Про публічні фінанси» (такі закони прийнято у багатьох державах-членах ЄС).

Під час підготовки такого законопроєкту доцільно при визначенні основної фінансово-правової термінології враховувати вимоги до правового регулювання фінансових правовідносин Директиви Ради 2011/85/ЄС від 08.11.2011 р. про вимоги до бюджетних рамок

держав-членів [17]. Його прийняття засвідчать приведення фінансового законодавства України і практики його застосування у відповідність до європейських стандартів та вимог права ЄС.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити низку висновків. В Україні, незважаючи на воєнний стан, на виконання вимог Угоди та з метою набуття членства в ЄС проводяться системні реформи у фінансовій системі та удосконалюється фінансове законодавство. Відповідно до положень Угоди фінансове законодавство оновлюється у напрямку удосконалення механізмів обміну фінансовою інформацією, адміністрування податків з метою його спрощення і запобігання ухиленню від сплати податків, фінансового контролю (нагляду), фінансового моніторингу, застосування заходів впливу за порушення фінансового законодавства. Однак через існування низки проблем потребують і надалі змін: норми БК України, ПК України, Законів України «Про Рахункову палату», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», іншого фінансового законодавства; понятійно-категоріальний апарат шляхом розроблення та прийняття законодавчого акту з цього питання, наприклад закону «Про публічні фінанси».

Перспективи гармонізації фінансового законодавства України з європейськими стандартами в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови обумовлюються необхідністю оновлення фінансово-правового регулювання таких важливих питань: ефективний розподіл та використання коштів публічних фондів та міжнародної допомоги із забезпеченням максимальної прозорості і підзвітності; досконалий бюджетно-правовий механізм децентралізації та розвитку територіальних громад; зниження та спрощення податкового навантаження для платників податків, які беруть участь у післявоєнній відбудові; забезпечення прозорості фінансових операцій; ефективний механізм фінансового контролю та фінансового моніторингу, запобігання порушенням фінан-

сового законодавства. Зазначені напрями удосконалення фінансового законодавства можуть стати предметом подальших науко-

вих досліджень. Їх реалізація може слугувати основою для успішної післявоєнної відбудови України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода від 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 27.01.2025).
2. Бондаренко І.М. Кодифікація фінансового законодавства в умовах гармонізації законодавства України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 40 с.
3. Пацурківський П.С, Гаврилюк Р.О. Імплементція Україною фінансового *acquis* ЄС. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2025. Вип. 87. Ч. 3. С. 102-111.
4. Кичинська А.О. Акти права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) в сфері публічних фінансів та їх імплементція у законодавство України. *Київський часопис права*. 2023. № 3. С. 87-91.
5. Чистоклетов Л. Г. Порушення фінансового законодавства в умовах війни. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. Вип. 42. С. 215-222.
6. European Commission. *Acquis*. Official web-site. URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?scope=EU_RLEX&text=acquis&lang=en&type=quick&qid=1737048076918 (дата звернення: 28.01.2026).
7. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.01.2026).
8. Виконання Угоди про Асоціацію з ЄС. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vikonannja-ugodi-pro-asociaciju> (дата звернення: 28.01.2026).
9. Про внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та деяких інших законодавчих актів України»: Закон України від 30.10. 2024 р. № 4042-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4042-20#Text> (дата звернення: 02.02.2026).
10. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення: 03.02.2026).
11. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 03.02.2026).
12. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 05.02.2026).
13. Деякі питання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в умовах воєнного стану і підготовки до набуття членства України в Європейському Союзі: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2025 р. № 1748. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2025-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.02.2026).
14. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 17.12.2025).
15. Дмитренко Е.С. Удосконалення механізму фінансової відповідальності у безпековому контексті та в умовах цифровізації фінансової системи України. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 136-141.
16. Дмитренко Е.С. Понятійно-категоріальний апарат фінансового права: проблеми визначення. *Право та державне управління*. 2015. № 2(19). С. 19-22.
17. Директива Ради 2011/85/ЄС від 08.11.2011 р. про вимоги до бюджетних рамок держав-членів URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-11 (дата звернення: 06.02.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 14.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 21.05.2026